

Про Миколу з Спуденського Куреня

Вхід на Аскольдову могилу у Києві

Був січневий морозний день 1918 року. Раїнка сиділа край вікна й дивилася на сіру, сумну, ледве притрушену снігом вулицю Києва. Швидко пробігали перехожі, мов утікали від холоду.

"Чи довго ще так буде? - думала Раїнка. - Різдво минуло, Водохреща теж, школи нема... У шкільних будинках лежать поранені. Учителі десь у війську. Мама поїхала на село по харчі. А Микола ще, вранці кудись пішов і не вернувся".

- Бабуню, де Микола?

- Та він, дитино, побіг вписуватися до війська. Казав: учора проголосили незалежну Україну.

- Куди ж йому до війська?! Йому ж п'ятнадцять років!

- Видно, треба Україні й таких вояків, - зітхнула бабуня, підкидаючи в піч кусні порубаних старих крісел. Журилася вона, чим будуть топити завтра...

Сиділи мовчки, гріючи руки біля невеличкої печі. Сиділи так цілий день, не ївши, бо й не було чого. Увечері почули під хатою швидкі кроки. Двері з грюкотом відчинилися і вбіг Микола.

- Бабуню, благословіть! Іду на фронт! - крикнув радісно.

- Дитино моя! - заломила руки бабуня. - Хіба ж ти знаєш, що таке фронт?

- Благословіть, бабуню, бо ось, бачте, ні батька, ні матері!

Бабуся швидко поставила на піч чайник, дістала шматок хліба, поклала тремтячими руками на стіл і промовила:

- Хоч з'їж, хоч випий!

Коли Микола нашвидку проковтнув гарячий чай, бабуня взяла в руки малу іконку Матері Божої з "Нерушимої стіни" Софійського собору.

- Хай Бог благословляє тебе, дитино моя!

Зняла з шиї хрестик і дала Миколі.

- А в якому ти курені? - спитала тихо Раїнка.

- У студентському, сестричко, - гордо відповів Микола. - Там -такі, як я - молоді. Ми сьогодні охороняли Педагогічний музей, де засідає Центральна Рада. А завтра, може, виїдемо на фронт, на Бахмач. Ну, прощайте!

І Микола весело вибіг, немовби йшов до товариша в гості. Бабуня тихо плакала.

- Та що це ви, бабуню, вже похорон справляєте? - сказала Раїнка.

- Та й справді, краще молитись. Все ж вони занадто ще молоді, щоб іти на війну. І їх мало. Їх сотні - а в московському війську тисячі.

Сумно минали дні. Приїхала мама з села, привезла харчів. Але ніхто й їсти не схотів. Чекали вісток. Ні тата, ні брата. Зачували: студентський курінь десь аж під Крутами.

Раїнка не виходила з хати бо на вулицях весь час була стрілянина. Аж одного дня хтось сказав, що до Києва вступили синьожупанники і між ними бачили Раїниного батька. Дівчинка закуталась у теплу бабунину хустку й вибігла на вулицю. Затрималася під на різним будинком на Хрещатику.

Від Дніпра віяв морозний вітер і трусив снігом. І побачила Раїнка військо - чудове військо в синіх жупанах і смушевих шапках. Вояки йшли, вибиваючи такт.

- Тату, тату! - закричала Раїнка. Ось ішов її тато скраю! Вона підбігла й ухопила його за руку, але він глянув на неї почервонілими очима і показав рукою вниз Хрещатика.

- Дивись, дитино! Це ховають хлопців-героїв, що згинули під Крутами. Там і ваш Микола.

Хрещатиком посувався інший похід - на Аскольдову могилу. Йшла військова старшина. Священики співали "за упокій". За ними на возах везли у домовинах молодих лицарів. Згинули вони 29 січня 1918 року під Крутами. Триста їх ставили спротив трьом тисячам москалів. Але не один не здався в полон.

Раїнка не плакала за братом. Вона йшла з гордо піднесеною головою, співаючи "вічна пам'ять" своєму братові-героєві та його друзям.

Івга Шугай